

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljeni pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravištvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četverostolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 39.

V Gorici, v torek dne 20. maja 1913.

Leto XIV.

Politična debata.

Kakor že znano, začne ta teden v aši zbornici obširna politična debata, ki bo prinesla na dnevni red poleg drugega posebno dogodke iz zunanje politike. Nekatere stranke in njih listi kar ne morejo dočakati prilike, da bi že lahko drgnili nepotrebno dreto in mlatili prazno slamo. Jako nestrpno čakajo, da bodo „vdarili“ po vladi, po ministrih itd. ter s tem pokazali, da se za stvar posebno zanimajo. Nam se vidi pri tem marsikaj le prazno bese- dičenje. Da so se godile res (velike) na- pake v naši zunanji politiki, to je pri- bito in to vemo že vsi. In ravno zato, ker vemo to že vsi, se nam zdi precej nepotrebno te stvari še enkrat rešati, kajti zrna ne bo iz tega prav nobe- nega, plev pa smo že do sedaj več kot siti. Ako bi ne bilo znano, kako šibko smo vodili zadnje čase zunanje poli- tične zadeve, potem bi bilo potrebno, da se jih enkrat temeljito objasni, a vsi smo dovolj dobro poučeni o tej stvari in niti sam minister grof Ber- chold ne bi znal povedati nič novega. Nismo principiarno proti takim debatam, še celo potrebne se nam zde, ako obe- tajo kak sad, a tega ni pričakovati ne za vlado ne za politične stranke. Prazne besede!

Da se vlada dolgo ni vtegnila od- ločiti za to debato, to si lahko mislimo, ker pričakuje potrditve marsikatero res- nice, ki je bila že večkrat pribita po listih. Nekaj drugega pa se nam ne zdi umestno. Iz nekaterih nemških listov veje tako nekov duh, kakor bi hoteli reči: Vi, Jugoslovani, ste v tej politični debati najbolj neprijetni v parlamentu, radi morebitnih neopravičenih napadov od vaše strani se je vlada hotela te debate ogniti itd. Nas imajo ti nemški gospodje sedaj kot nekatere kravaliste, češ, če bi vas ne bilo, bi se lahko vsak hip razpravljalo o zunanjih zadevah, a vas se vlada boji, vaši drzni naskoki bi lahko našemu ugledu škodovali in podobno. Res moramo reči, da nimamo mi v tem oziru naravnost idealno lahko stališče, kakor nismo svoj čas preko- račili niti enkrat svoje prave zahtevane poti, tako tudi sedaj lahko vedno za- govarjamo svoje stališče. Nekateri nem-ški kričarji, ki jih je sedaj nesmiselnega krika sram, bi radi sedaj igrali drugo ulogo kot prej. Pri nas tega ni! Trezno in premišljeno smo sodili vedno o naši zunanji politiki, omenili smo večkrat svoje stališče kot Jugoslovani in to sta- lišče je skoro dosledno obveljalo. Naše stališče je bilo in je vedno tako, da se oziramo v prvi vrsti na skupnost, na celotno idejo naše monarhije, ne pa na posamezne dele. Ravno Nemci, ki sedaj namigujejo, kakor da smo mi Jugoslo- vani nekaki nasprotniki avstrijske dr- žavne ideje, so največkrat pozabili na to enotno državno misel in propagirali so vedno le svoje separatistične koristi. To je Nemcem sploh težko dopovedati, ker navadno ravno njih vodilni krogi nimajo jasnih pojmov o kaki zdravi, solidni politiki. Za Nemce je značilno, da bere vsak le en list in to je vsa njegova politična modrost. Iz tako majhne modrosti pa seveda ne utegne nastati veliko drevo, kakor si ga do- mišljujejo oni.

Kakor že rečeno, so za nas računi glede zunanje politike sklenjeni in le

žalibog, da nismo v Avstriji v tem kri- tičnem trenutku imeli boljšega načrta. Mi bi si želeli vse drugačen nastop v balkanskem vprašanju, tako da bi bili svetu vse drugače pokazali, kdo smo. Žalibog se to ni zgodilo, namesto od- ločne diplomacije smo morali misliti na orožje, kar nam ni prineslo nobe- nega pravega vspeha. Brez ene puške bi se bilo moralo zgoditi vse, ako bi bili začeli na pravem koncu.

Zato se nam zdi politična debata v parlamentu nepotrebna, ker našega ugleda ne bo dvignila. Ne da bi se je mi hoteli ogniti, ne da bi se je mi Ju- goslovani bali. Ako bo kdo blamiran pri tej debati, bodo Nemci, ker pri po- drobnem pretresu se bo pokazalo, da smo mi Slovani bili za to, da stoji naša monarhija kot stena pred svetom in proti vsakemu brezpotrebemu poizkusu. Mi smo bili vedno za odločno in moško besedo, ne pa za tavanje v temi.

Nemški jok in stok.

Nič posebnega, nič kričečega se ni zopet zgodilo, a nemški Mihel je seveda že zopet v ognju. Kakor je znano je tržaški magistrat moral pred kratkim odstopiti pravico pobiranja davkov v mestu državi in te in druge magistratu odvzete posle opravlja c. kr. namestni- štvem svet, ki je bil prav nalašč za to ustanovljen. In v tem c. kr. svetu se je zgodilo baže nekaj strašnega. Tam se uraduje sedaj tudi v slovenskem jeziku in več uradnikov je, kakor pravi nem-ško poročilo, Slovencev. Najhujše pa je, da niso tja vteknili nobenega Nemca, ker bi po nemških mislih in načrtih tja sploh nikdo drugi ne spadal. Slovenski davkoplačevalec pa naj bi se učil lepo radi uradnika nemško, da tako lahko opravi prijetno dolžnost davkoplačeva- nja. In iz tega je nastal zopet divji trušč, da hoče vlada vse slavizirati po Pri- morskem in da bo kmalu konec zadnjega nemškega priseljence na naših tleh. To kričanje je že zadobilo prav sistema- tično tice Deró se ti ptiči pri vsakem imenovanju, pri vsakempovišanju, pri vsakem izboljšanju, ki količkaj zadene Slovence. Tisto ljudstvo, ki se je še pred kratkim tako strašno bobnalo po prsih, da vzdržuje državo in dinastijo, tisto nem-ško ljudstvo hoče sedaj vlado takorekoč prisiliti, da celo vrsto svojih davkopla- čevalcev potiska v stran, ker jim ne da niti slovenskih davčnih uradnikov. Da nimamo slovenskih ministrov, to smo vedeli, da celo davčni uradniki niso nemški gospodi prav, to je že malo pre- več. Kdor pozna te razmere le bolj po- vršno, bi res znal misliti, da je nekaj resnice za tem krikom, ker je tako sta- len in se ponavlja v vedno večji meri. V resnici o vsem tem ni niti sledu in če se komu godi na Primorskem dobro, so to „privandrani“ Nemci, ki se jim šteje služba pri nas na jugu kot neka posebna zasluga. Sprejeti so povsod naravnost sijajno, ker naši ljudje niso navajeni take grobosti kot so jo poka- zali n. pr. graški Nemci binkošne dni proti svojim lastnim rojakom iz Nem- čije. Tak nemški uradnik, pisar ali žan- dar ali kar že je, je pri nas velik gos- pod. Vse se sili, da mu postreže v domačem jeziku in četudi okorno, ven- dar govori ž njim oštr po nemško. Ra- dovedni smo, kako bi sprejeli nemški „hajlarji“ slovenskega uradnika, ki bi se

drznil govoriti slovensko med Nemci. Niti povedati ne sme, da je Slovenec, ker drugače mu „kulturna“ druhal raz- bije še okna in glavo.

Da bi sploh imeli Nemci pri nas na Primorskem vknjiženo kako posebno predpravo, o tem še nismo slišali in tudi pisano ni nikjer tako. Godi se pa tako, da smo mi domači zadnji, prvi pa so nemški gospodiči, ki o naši deželi nimajo niti najmanjšega pojma. Nas, domačine potiskajo ti ljudje iz uradov, iz službe in se tlačijo sami notri, ker doma nimajo več kaj jesti. Za naše stranke zadostujejo naši ljudje, ker po- znajo po tri, po štiri jezike in postre- žeje lahko tudi Nemcem, med tem ko nemški uradniki ne znajo drugega kot nemško in so tedaj z ozirom na službeno sposobnost v tem oziru pravi revčki. Prvič jih tedaj sploh ni treba, drugič so pa nesposobni; in vendar so tu. Več jih je kot domačinov, ker domačini se odpravljajo, da dobi lačni nemški „ku- lturnik“ kruha v našem kraju. Ne po- lovica, več kot polovica uradništva je pri nas nemškega, in ne na Primorskem rojenega, ampak priseljenega od vseh vetrov. To imenujejo potem nemški listi slaviziranje c. kr. uradov na Primor- skem in jočejo in stočejo, da se godi nemškemu narodu krivica za krivico. Ta tolikokrat klicani nemški narod pri nas nima nobene take domovinske pra- vice kot jo hočejo nekateri. Nemci so pač avstrijski državljani in kot taki imajo za nas urednost kot vsak drugi avstrijski narod: nič več in nič manj. Da bi mi po naših uradih redili puble nemške aristokrate, ki delo poznajo le iz zgodovine tlačanstva, za to pa naši davki niso. Sploh spada principiarno v naše urade le domačin in še le ko teh ne bi bilo, naj pride kdo drugi. A zadnje, ki bi jih mi poklicali, bi bili Nemci. Zato se nam tudi očitno gabi tisto večno stokanje, ki hoče iz naše dežele napra- viti nemško preskrbovalnico. Mi nismo še nikdar siliili med Nemce in tudi ne bomo, a svojih pravic na svojih tleh si pa tudi ne damo kar tako vzeti, četudi se ne deremo in davimo ob vsaki pri- liki. Po našem mnenju tudi dosti ne pomaga krik in vik o krivicah. Raz- mere so take, da more le intenzivno, smotreno delo pripeljati naš narod do primerne in opravičenega stališča. Ne bodimo tedaj možje besed in govoričenj, ampak naše orožje je vstrajnost in delo. Nimamo navade besedičiti in šarlata- niti, kakor to delajo razni širokoustniki, zato pa smo tem bolj za resnično na- rodno neodvisnost, za pravo narodno in gospodarsko politiko. Besede so be- sede, nam je potreba realnega dela, ako se hočemo plodovito in uspešno boriti proti nemškemu navalu.

Zakon zadevajoč ob- činske posredovalne urade.

Piše deželni odbornik dr. H. Stepančič. (Dalje.)

Kakor sem zadnjič omenil, je c. kr. vlada z ozirom na resolucije dežel- nih zborov uvidela, da zakon od 21. septembra 1869 drž. zak. št. 150 ne za- došča več obstoječim potrebam in je prišlo vsled tega do zakona od 27. februarja 1907 št. 59, ki je pod-

laga poznejšim deželnim zakonom, zadevajočim občinske posredovalne ura- de in tedaj tudi našemu sedaj sankci- joniranemu zakonu.

Kot zanimivo okoliščino navajam mimogredé, da obstoje slični deželni zakoni samo še: 1.) na Nižje Av- strijskem; zakon z dne 17. septem- bra 1907 št. 124 dež. zak.

Nižje-avstrijski deželni zbor se je tedaj potrudil, da je sklenil ta zakon še istega leta 1907, ko je bil izdan dr- žavni temeljiti zakon:

2.) na Koroškem; zakon od 14. ju- lija 1910 št. 35 dež. zakon;

3.) na Kranjskem; zakon od 27. septembra 1911 št. 45 dež. zak. in

4.) na Goriško - Gradiščanskem, za- kon od 26. februarja 1913 št. 11 dež. zakon.

Kar je naša dežela tedaj svoje- časno zamudila s tem, da ni ustanovila posredovalnih uradov že temeljem za- kona iz leta 1869, je sedaj dohitela in je celo prehitela one dežele, kjer so bili takšni uradi že zdavno vstanov- ljeni, kakor Češko, Gališko, Zg. Avstrij- sko, Koroško itd., ki imajo še vedno tozadevne že zastarele zakone, večinoma iz leta 1873.—

Z državnim zakonom od 27. feb. 1907 št. 59 drž. zak. se je zdato raz- širil delokrog posredovalnih uradov, kajti glasom § 1 člena I. tega za- kona imajo posredovalni uradi pravico sklepati veljavne poravnave z močjo sodnih poravnav ne le do vrednosti 300 gld., nego:

1.) o denarnih terjatvah in o pravicah do premičnin; tedaj sploh ne glede na visokost zneska ali vrednost premičnine;

2.) v sporih o določitvi ali popravi mej nepremičnih po- sestev ali o zemljiških služ- nostih;

3.) v sporih o služnosti sta- novanja in

4.) o prepirih glede posesti. Načelne važnosti je pa posebno povsem novo določilo § 1 člen II. ome- njenega zakona, ki razširja pristojnost občinskih posredovalnih uradov na ka- zenske reči ter določa, da je pristoj- jen posredovalni urad, da poskuša s prave — z gotovimi izjemami — tudi v zadevah razžaljenja časti. Ti poskusi sprave pred posredovalnim uradom so obligatorični, kajti tozadevno po- stopanje se more pričeti pri sodnji še le, ako je bil spravi poskus v posre- dovalnem uradu brezuspešen. V slučaju pa, da se je vložila ovadba ne- posredno pri sodnji, jo mora ta od- stopiti uradnim potom pristojnemu po- sredovalnemu uradu, da poskuša spravo, ako ni priloženo ovadbi potrdilo po- sredovalnega urada, da je bil spravi poskus brezuspešen.

Kar se tiče okoliščine, so li dolžne pozvane stranke odzvati se povabilu posredovalnega urada, je v govoru sto- ječi zakon ostal pri načelu zakona iz leta 1869 (§ 2) da takšna dolžnost ne obstaja, in da se dosledno stran- ke nikakor ne morejo siliti s prisilnimi sredstvi, da pridejo v posredovalni urad. Toda v § 2 člena I. odn. v § 3 člena II. se je sprejelo dopolnilno določilo, ka- tero nalaga stranki, ki se noče ali ne more odzvati povabilu, dolžnost, da mora to vsaj dan pred spravo obravnavo naznaniti posredo-

V Tolminu je umrl v soboto tamušnji trgovec in upokojeni nadučitelj g. Andrej Vrtovec.

Travo slišijo rasti gospodje okoli goriškega „Primorca“. Pred kratkim smo priobčili štatistiko živinoreje na Goriškem in povdarili, da na Bovškem pada število drobnice. Kaj je temu vzrok pojašnjuje članek, ki ga ravno priobčujemo. Liberalnim žurnalistom pa je takoj nekaj reklo, da je tega propadanja kriva S. L. S., katera je bržkone odgovorna tudi za liberalne koštrune, katerih je vedno manj po naših gorah. Bržkone je S. L. S. kriva tudi predlanske suše in poloma „Trgovsko obrtne zadruge“.

Za boj je treba denarja, piše „Soča“ v članku: Kaj hočemo št. IV. Tedaj ljudstvo naj sedaj znese svoje tolarje, če jih še kaj ima, in naj podpre te bojevit junake, da bodo šli v boj proti slovenskemu ljudstvu. Malo čudna je ta reč, a v liberalnih glavah je mogoča. Tiste dolge klobase: Kaj hočemo bi bili lahko skrajšali in zapisali takoj, za vprašanjem: Denar. Čudno se nam pa zdi, da sitnarijo ti gospodje okoli ljudstva za denar, ko bi ga morda dobili pri „Trgovsko obrtni zadruzi“. Za njih „boj“ ga bo še zadosti.

Procesija sv. R. T. se bo vršila tudi letos po istem redu kakor druga leta. Sv. maša v stolnici bo ob 6^h uri zj. Slovesna procesija se prične ob 8. uri.

Vojaške konjske dirke so bile minulo soboto na Vel. Rojahi. V soboto zvečer pa je bil banket v hotelu „Südbahn“ združen z veselico. Udeležilo se je te veselice nad 300 oseb, med njimi tudi tržaški namestnik princ Hohenlohe in druga vojaška in civilna gospoda.

Nov zdravnik v Gorici. V Gorici je otvoril zdravniški ambulatorij zdravnik g. dr. Jušt Bačar v ulici Treh kraljev št. 9. Ordinira od 10.—11. in od 2.—3. ure.

Izlet gojencev c. kr. slov. moškega učiteljskega v Tolmin in Kobarid se minulo soboto ni izvršil zaradi slabega vremena. Ob ugodnem vremenu prirede gojenci izlet prihodnjo soboto.

Žena, ki ne odpusti možu: Lansko leto je bil nek Fr. Dorigo iz Gradišča ob Soči obsojen na nekaj mesecev ječe, ker je težko ranil svojo ženo. Te dni je imel svojo kazen dokončati. Njegova žena pa je sedaj ovadila moža, da je zažgal pred dvema letoma mlin v Flumicelu. Zato so ga obdržali nadalje v zaporu. Žena namreč se svojega moža boji, da jo nanovo naklesti, če pride iz zapora.

20 volov in 30 telet bo prišlo sedaj vsaki teden v Gorico iz Italije in sicer iz Benečije, iz Vincence, iz Trbiža in iz Vidma. Goriški mesarji upajo, da bo goveje meso sedaj ceneje.

Zima v pomladi. V minoli noči je nastalo pri nas nekako zimsko vreme. Za dežjem je začel pihati močan mrzel veter, ki je napravil na drevju, posebno pa na trti še precej škode. Po naših hribih je zapadel sneg, vse polno ga je posebno na Čavnu. Temperatura je jako padla. Zimska suknja prav dobro dé človeku.

Drobiž. Danes se je vršil nadomestni vojaški nabor za gor. okr. glavarstvo. Predstavilo se je vojaški naborni komisiji 17 mladeničev, od katerih je bilo 10 potrjenih. — Zaradi nečastnih dejanj je bil te dni aretiran Jakob Ličar iz Cerkna in priveden v goriške zapore. — Marija Markovič iz Levpe je bila obsojena na 2 meseca zapore, ker je ukradla Antonu Velušček razne reči. — S palico je naklestil svojega sovaščana Angelj Nazzolet iz Sv. Lovrenca pri Muši. Sedel bo 10 dni na samem. — Dne 6. junija se bo vršilo v Gorici žrebanje porotnikov za prihodnje porotno zasedanje. — Mnogo prebivalcev na Brumi pri Gradišču je ušlo na c. kr. okr. glavarstvo v Gradišču prošnjo za prestop k protestantizmu. Sedaj pa so prošnjo odtegnili.

Slavnost v Rihenbergu. „Orlovsko“ slavnost, ki je bila minulo nedeljo v Rihenbergu, je privabila par tisoč ljudi. Po občini so vihrale mnoge zastave v pozdrav tujim gostom, katerih je prišlo iz cele Vipavske mnogo. Veselica se je vršila na lepi trati nasproti pokopališču. „Pozdravljeni bratje nam mili, ki ste s prihodom nas počastili“, tako je pozdravljaj udeležence napis nad uhom na krasni veselčni prostor. Potem ko je odpel rihenberški mešani zbor „Orlovsko“ pesem, je prikorokalo na telovadišče 100 „Orlov“, ki so izvajali proste vaje, vaje na drogu in na bradli v splošno zadovoljnost množice, ki jes ploskanjem izražala priznanje telovadcem. Cel čas je svirala orlovska godba iz Šmarj. Ob mraku se je množica razšla. Veselica se je vršila v najlepšem redu.

Naj omenimo še, da so tudi „Sokolci“ imeli ta dan v Rihenbergu svoj nastop s plesom pod železniško postajo. Njih veselica s plesom pa se ni tako dobro obnesla kakor „orlovsko“.

Cestni odbor kanalski namerava nasaditi sadno drevje ob cesti po banjški planoti, kar je vsekako hvalevredno.

Županstvo v Breginju se poteguje za to, da bi se zaježil hudournik Bela. Deželni odbor pa je svetoval tamošnjemu županstvu, naj se obrne na gozdarsko-tehnični oddelek za uravnavo hudournikov v Beljaku, da napravi potrebne poizvedbe za zaježitvena dela.

Urnava hudournika Cerknica pri Cerknem. Namerava se pričeti z uravnavo hudournika Cerknica. Dež. odbor je pojasnil županstvu v Cerknem, kako naj postopa, da dobi deželno podporo za ta dela.

„Kmetijsko društvo“ v Cerknem prosi deželne podpore. Tozadevna prošnja, ki je bila uložena pri deželnem odboru v Gorici, se odstopila v pretres deželnemu zboru.

Mlekarna na Ravneh pri Cerknem. Mlekarna na Ravneh pri Cerknem je dobila potom cerkljanskega „Kmet. društva“ deželno podporo 800 kron za potrebnega orodja.

Urnava hudournika Avšček. Ta hudournik je potreben uravnave. Za to uravnavo se poteguje tudi županstvo Avče. Deželni odbor je nasvetoval avškemu županstvu, naj se obrne s prošnjo na komisijo za uravnavo Soče in njenih pritokov, da sprejme v svoj program tudi uravnavo Avščka.

Zgradba vodnjakov v Kortečah pri Bukovem je nujno potrebna. Zato so se občani te frakcije obrnili na deželni odbor s prošnjo, da bi se jim dovolila primerna podpora. O tej prošnji bo razpravljaj prihodnji deželni zbor.

400 K deželne podpore je nakazal deželni odbor mlekarški zadruzi v Volčah.

Na prošnjo županstva Volče je deželni odbor uložil pri komisiji za uravnavo Soče in njenih pritokov prošnjo, s katero se prosi, da bi se nemudoma začelo z obrambnimi deli pri Soči v Volčah.

Cesta Koritnica-Kolovrat. Deželni odbor je naprosil c. kr. namestništvo, da poveri trasiranje ceste Koritnica-Kolovrat c. kr. okrajnemu glavarstvu v Tolminu.

Cesta na Kolovrat na Bovškem. Deželni odbor je naročil svojemu tehničnemu uradu, da trasira in zaklini cesto na Kolovrat na Bovškem.

V cestni odbor sežanski je imenoval deželni odbor namesto umrlega g. A. Muhe g. Alojzija Rebeca iz Divače.

Za cesto Belo-Nozna. Deželni odbor je naprosil c. kr. namestništvo, da naroči ekspozituri za trasiranje cest v Gorici, da izvrši načrte za cesto Belo-Nozna.

Izpremema poštnih okrajev. Povodom otvoritve poštne nabiralnice Vrh sv. Mihaela (pošta Rubje) so se vasi: Blažiči, Cotiči, Črnci, Devetaki, Gorenji Vrh in Vrh sv. Mihaela odcepili od poštnega okraja Opatjeselo ter spojili v poštni okraj Rubje.

Vlom v občinski urad. V noči na soboto so vlomili zlikovci v občinski urad v Ronkih, kjer so navrtali blagajno in odnesli blize 2600 kron, knjižico poštne hranilnice pa pustiti. Med ukradenim denarjem sta dva bankovca po 1000 kron. Za tatovi ni sledu. Žandarmerija misli, da so iz kraljevine.

Par sto zidarjev iz goriške okolice je brez dela.

Nemški dom v Trstu. Že več let obstaja v Trstu nemško društvo „Deutsches Haus“, ki hoče po vsi sili zgraditi nemškemu petelinom ob Adriji svoj dom, kakor da nimajo nikjer prostora. Ta „nemški dom“ naj bo nekak centrum vsega tržaškega nemštva. Dne 14. t. m. so imeli ti gospodje občni zbor in rekli so pri tem marsikako modro, ki nas posebno ne zanima. Bolj zanimive so številke. Društvo je imelo lani 501 člana, a poročilo pravi, da bi jih moralo biti 1200. Denarni prispevki od veselice so znašali 1739 K, darovi 1850 K. Südmarka je obečala 5000 K, ki jih izplača l. 1913. Od raznih strani je priletelo še marsikaj tem ubogim zatirancem, tako da znaša njih dohodek leta 1912 skupno 4792 K. Vsega premoženja ima društvo 113.044 K, s katerimi bo začelo počasi misliti na stavbo „nemškega doma“.

Novo nemško društvo v Trstu se je ustanovilo te dni in nosi krepak nemški naslov „Egalanda Gmoim“.

Na vislice je bil obsojen včeraj od porotnega sodišča v Rovinju Anton Vitasovich iz vodnjanske okolice, ker je umoril svojega svaka Dikoviča zaradi dedščine.

Velika tatvina na parniku „Gablonz“. V četrtek je priplul iz Bombaya v Trst Lloydov parnik „Gablonz“. Med potoma se je izvršila na njem velika tatvina. Okraden je namreč nek bogat perzijski trgovec, ki se je vsled skoposti vozil na krovu. Ukradli so mu 35.000 K angleškega denarja in 5000 K dragulj. Tatvino je trgovec javil poveljniku ladije, predno so prišli v Benetke. Tam so pregledali vse potnike, ki so zapustili parnik. Sedaj pa je, ko je prišel parnik v Trst, poslala policija z malim parnikom 60 svojih agentov na parnik, ki so z največjo vnemo prebrskali vse kote parnika. Vspeh je bil ta, da je bilo aretiranih osem kurjačev in pomorščakov. Eden izmed teh je baje iz Dornberga, drugi so iz Istre.

Cestni rop na Bledu. — Ropar ustrelil tujca v prsa. — Na Bledu ima pomorski kapitan Clunak iz Trsta „vilo Carmen“. V petek se je pripeljal njegov 18 let stari sin iz Trsta na Bled, da pripravi vilo. Ko je izstopil na kolodvoru, je izstopil tudi neznan tujec ter ga je ves čas zasledoval. Zvečer se mu je tujec približal, v hipu potegnil revolver in ustrelil mladeniča v prsa. Ropar je nato mladeniča oropal. Vzel mu je 1600 kron denarja, zlato uro in prstan ter listine, nakar je prazno listnico vrgel proč. Ranjenca so prepeljali v ljubljansko deželno bolnišnico.

Poseben vlak na jadransko razstavo. — Dne 2. junija odide iz Trsta preko Maribora in Gradca poseben vlak z običajnimi zvezami na Dunaj. Za ta vlak in za vlake vseh postranskih prog se izdajo posebni vozni listki po znižani ceni, ki bodo veljali za tja in nazaj in s katerimi bo dovoljen enkratni obisk jadranske razstave. Za drugi razred bodo stali listki 46 K, za tretji pa 30 K 30 v. Nazaj bodo posetniki razstave lahko rabili poljuben vlak brezplačno, za brzovlake pa bo treba dopolnilne karte.

Informacijska pisarna Slov. Plan. Dr. V sled bližajoče se turistične sezone je sklenil osred. odbor SPD, da otvori letos tekom sezone „Informacijsko pisarno“ v sobi SPD „Narodnega

doma“ v Ljubljani, v katere področje spada sledeče: 1. Izdaja dijaških izkaznic. 2. Razpečavanje knjižic turist. vsebine (Markirani poti SPD i. dr.). 3. Informacije o gorskih i. dr. turah ter kočah SPD. 4. Sestave potnih načrtov po naših planinah. 5. Vpisovanje članov SPD. 6. Naznanila glede stanja markacij, potov v svrhu popravil. 7. Reklamacije, pritožbe in dr. eventualnosti. Pisarna (posluje društv. odbornik R. Badiura) se otvori dne 26. t. m. ter bo odprta 3 krat na teden in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 1—1½ 3 popoldne skozi celo sezono do preklica.

Naslov za dopise (priloži naj se znamka za odgovor): „Informacijska pisarna SPD“, Ljubljana „Narodni dom“.

Proti Kunschaku, morilcu soc. dem. poslanca Schumayerja se vrši te dni na Dunaju porotna obravnava.

Pretepi na dunajski univerzi. Včeraj so se vršili na dunajski univerzi hudi pretepi med nemškimi nacionalnimi in židovskimi študenti. Nemški burši, ki so bili v premoči, so židovske študente hudo naklestili in pregnali. Pokazali so pa pri tem, da so res pravi suroveži; in taka nemška surovost naj nam Slovanom imponira.

Velikansk požar v Požunu. — V soboto popoldne je izbruhnil v starem delu mesta velik požar, ki je uničil 60 hiš. Začelo je goreti v podstrešju neke hiše. Predno so prišli ognjegasci, so gorele že tri strehe. Predno so pa začeli gasiti, je stalo v ognju trideset hiš. Omejitev ognja je zahtevala največje napore od strani gasilcev; kajti tamošnje hiše so skoro same podrtje in veliko jih je bilo tudi pokritih z desčicami. Podstrešja pa so bila napolnjena s starimi ropotijami, ki so gorele kot popir. Ta del mesta je obljuden od rokodelcev, tovarniških delavcev in judovskih malih trgovcev. — Koj se je alarmiralo vojaštvo in ognjegasci iz požunske okolice so tudi zaporedoma prihajali na pogorišče. Z Dunaja je prišel poseben vlak z ognjegasci. — Ogenj se je medtem razširjal, tako da je na zadnje bilo šestdeset hiš v ognju. Od vseh teh hiš je pogorela najmanj streha in najvišje nadstropje; mnogo hiš pa je pogorelo do tal. Lahko si predstavljamo paniko, ki jo je povzročil ta velikansk požar. Ljudje so bili kar brez glave, kar je tudi povzročilo več pretresljivih prizorov. Pri gašenju se je pripetilo več nesreč. En ognjegasec je umrl vsled srčne kapi. Drugemu je padel goreč hloď na glavo ter ga močno ranil. Več slučajev obnemoglosti, omedlevice in prenapetosti je tudi zaznamovati. Govori se tudi, da je v eni hiši zgorel bolnik. Pogorelci so kar trumoma vandrili k velikemu županu, ki je moral z velikim aparatom svojih organov skrbeti, da jih spravi začasno pod streho. Okolo 4000 ljudi je brez strehe, ki stanujejo sedaj po šolah, kosarnah, bolnišnicah, sirotišnicah itd. Razdelilo se jim je tudi nekaj hrane, da ne umrjejo vsled gladi. Pri gašenju se je največ odlikovala požunska vojaška posadka. Gorelo je pozno v noč, ko so šele z največjim naporom zamogli omejiti ogenj. — O vzroku požara so mnenja, da so v hiši, kjer je nastal ogenj, hoteli gasiti mast, ki se je vnela pri evretju mesa, z vodo in da je nato siknila goreča mast po suhem lesovju, ki se je koj vnelo.

Nadvojvoda Albreht, ki stanuje v Požunu, se je koj v pričetku požara podal na pogorišče ter je z velikim zanimanjem zasledoval delo gasilcev. Tudi grofica Lonyay se je pripeljala iz Orošvara z avtomobilom na pogorišče. — Pogorel je cel mestni del, obsegajoč šest ulic. Konečno se je konstatiralo, da je od požara oškodovanih nad devetdeset hiš. 1500 družin je brez strehe.

Zrakoplovna nesreča. Iz Hercegovine poročajo, da je tam ponesrečil zrakoplovec stotnik Andrić, ki je bil načelnik zrakoplovnega oddelka v Mostarju. Dvignil se je z enim poročnikom, a kmalu se je aparat prekucnil. Stotnik Andrić si je pri padcu razbil

valnemu uradu, sicer se jo more kaznovati z globo od 50 vinarjev do 5 K.

Zakonodajalec je hotel s tem povabljeno stranko nekam prisiliti, da resno premisli, se li hoče v določenem ji kratkem roku poravnati ali ne in preprečiti, da bi ne ostala doma le iz pozabljenosti ali brezbrčnosti odnosno da bi spravo zavlekla, med tem ko bi se v posredovalnem uradu zamen na njo čakalo. Ta resna in točna ugotovitev dejstva, se hoče li stranka poravnati ali ne, je pa tudi umestna radi posledic ki so združene z nedostojnostjo strank k spravnim poskusom v zadevah razžaljenja časti. Spravni poskus je namreč smatrali brezuspešnim tudi tedaj, ako izostaneta od pravne razprave ovaditelj ali obtoženec (§ 2 člen II) in mora posredovalni urad to okoliščino v treh dneh s primerno izdajo potrditi.

Glede postopanja pred posredovalnim uradom je omeniti, da se more natančno sporna zadeva ustno ali pismeno, da je pa prepovedano, da bi se napravil kak razpravni zapisnik. Razpravljanje je tedaj izključno ustmeno in le ako se sklone poravnava, se ista vpiše v posebno za to določeno uradno knjigo. Isto tako se mora voditi posebna uradna knjiga za pravne poskuse, v katero se napravijo pa le kratki v zakonu določeni upisi, kakor predlog, naj se navede pravna obravnava, imena strank, dan vložitve ovadbe in posebno, se je li dosegla poravnava ali ne.

Glede kolekovanja sklenjenih poravnav je pustil zakon iz leta 1907 posredovalnim uradom večje pravice nego zakon iz leta 1869.

Zakon iz leta 1869 je določal (§ 9), da je bil posredovalni urad opravičen prilepiti pri vpisu poravnave v uradno knjigo kolek po znani lestvici II, le ako sta se stranki poravnali na plačilo denarne svote do 50 gold., izdaja uradne listine je pa bila enako visoko kolekovati kakor dotična poravnava.

Glasom zakona iz leta 1907 (§ 9) pristojna pa posredovalnim uradom pravica kolekovanja poravnav pri vpisu v uradno knjigo do zneska 200 K, vsi zapisniki, ki se spišejo v posredovalnem uradu, prošnje in vloge ki se istemu predložijo, kakor tudi prva izdaja uradne listine (poravnave) so pa koleka prosti.

Poravnave o drugih sporih, ki ne zadevajo denarne terjatve, so kolekovati s kolekom 1 K.

Kar se tiče zastopstva, dopušča zakon iz leta 1907, da morejo stranke v civilno pravnih stvareh biti zastopane po pooblaščenih; pri pravnih obravnavah radi razžaljenja časti (§ 2 člen II) so pa pooblaščenici izrečno izključeni.

Konečno naj bo radi poznejših izvajanj še omenjeno, da je z v govoru stoječim zakonom iz leta 1907 ostal nespremenjen § 4 zakona od 21. septembra 1869 št. 150 ki se glasi: Ako se poravnava ne sklone, se ne more uporabljati od kakšne stranke napravljenih izjav v poznejši pravdi proti njej.

(Dalje prih.)

Zaključek obrtno-nadaljevalne šole v Gorici.

18. maja se je zbrala v „Šolskem Domu“ ob 9. uri in pol mladina, da prejme spričevala in se poslovi od prostorov, v katerih je preživela marsikatero prijetno in neprijetno uro. Res je, da so si mladeniči odtrgali te ure in so jih žrtvovali, sedeč v ozkih klopih in napenjajoč svoje duševne sile, da slede pouku. Ali današnji dan, dan zaključka jim navzlic trudu rdi lica, vsled razburjenja, ki se jih polasča, spričo razdelitve spričeval. Saj stoji vendar pred trenutkom, ki jim donese priznanje ali pa jim bo zahrbtna kljuka s svojo trebušato postavo svedočila o lenobi in

Točno ob pol desetih je otvoril gosp. vodja prof. Ant. Gwaiz zaključno slavnost s kratkim, točnim, jednatim nagovorom. S krepkim glasom je pozdravil navzoče gospode in se jim presrečno zahvalil, da so se potrudili in počastili našo mladino s svojim dohodom. Poklonil se je velerodnemu gospodu okrajnemu glavarju, gospodoma ravnateljema obeh učiteljskih v Gorici in drugim gospodom gostom.

Iz točnega poročila gosp. voditelja smo posneli nekaj podatkov, ki se nam zde važni in kažejo uspeh šole v jasni luči. Da je obisk šole velik, nam priča število vpisanih učencev, katerih je bilo 170. Starost učencev se giblje med 13 in 31 letom. Učenci so bili raznih stanov kakor: črevljarji, kovači, trgovci, zidarji, krojači, sedlarji, mehaniki, vrtnarji, brivci, cementarji, vozniki, klesarji, peki, strugarji, mizarji, knjigovezi, ključavničarji, tiskarji, urarji, elektrotehniki, kolarji, vrvarji in zobotehniki.

Med letom je izostalo, oziroma odšlo na delo 55 učencev, tako da je ostalo šolo obiskujočih učencev 115.

Ponašanje, obiskovanje in uspehi učencev so prav povoljni.

Globoko v spominu je ostal naši mladini ranjki gosp. svetnik Vodopivec. Ni ga obrtnika, ki bi ga ne poznal. Gospod vodja se je spomnil umrlega šolnika ter opomnil učence, naj se še enkrat spomnijo umrlega šolnika, predno se razidejo po tujem svetu in naj ohranijo hvaležnost temu kremenitemu možu, ki je bdel nad njimi in živel zanje. — Polna hvaležnosti in prekipeljavosti čustev je vstala naša mladina kakor en mož, da s tem pokaže, kako ji je bil ranjki drag in ljub.

Gosp. vodja je na to predčital imena obdarovancev. Prečastiti gosp. dr. Ant. Gregorčič, drž. poslanec, predsednik društva „Šolski Dom“ i. t. d. je lastnoročno vzročal veselim mladeničem darove, bodisi v denarju ali pa v šestilih. Da ne bomo označili vseh imen, imenujemo samo one gojence, ki so se odlikovali pred vsemi.

Bregant Anton iz Gorice, II. vs. tečaj — Marusič Fran iz Lokvice, II. ned. tečaj. — Komel Anton iz Grčne, I. vs. tečaj. — Bavčar Fran iz Sela, I. ned. tečaj. — Nanut Venčec vs. pripravnica in Korečič Josip ned. pripravnica.

Blestečih oči so mladeniči spravliali svoja darila, polni hvaležnosti in ponosa.

Tedaj se dvigne gosp. vodja ter se z vznešenimi besedami zahvali onim činiteljem, ki podpirajo to velevažno šolo, ki omogočajo njen obstanek in nadaljni razvoj.

„Hvaležnost ohranite v duši“, tako je zaključil govornik, „hvaležnost in ljubezen onim, ki vam nudijo toliko, vse. Zahvaliti se moramo visoki vladi, deželni odboru, a pred vsem našemu presvitlemu cesarju Fran Josipu I., onemu našemu očetu, dobrotniku, kateri z vedno enako unemo zasleduje in pospešuje razvoj in napredek vseh narodov brez razlike. Da ga Bog ohrani še mnogo, mnogo let živega, zdravega in čilega, pozivljam vas, da zaključimo njemu, našemu presvitlemu vladarju F. J. I. trikrat živio.“

Iz mladih prs je zaoril mogočen vsklik, znak silnega čustva in ljubezni za našega živega očeta, našega presvitlega cesarja.

(Konec prih.)

Dopisi.

Iz Čepovana. Minulo soboto se je vršilo pri nas konstituiranje novega starešinstva. Vodil je to opravilo dosednji župan g. Andrej Podgornik. Za župana je bil zopet izvoljen g. Andrej Podgornik, ki živi med našim ljudstvom splošno spoštovanje in zaupanje. Za podžupane pa so bili izvoljeni gg.: Leopold Kofol, Anton Bratuš, Štefan Šuligoj in Ivan Trušnovc. Prepričani smo, da bodo novoizvoljenci delali z vsemi svojimi močmi na blaginjo našega občina ter si še za

nadalje ohranili zaupanje, katero je stavilo ljudstvo v nje s tem, da jih je postavilo na čelo naše občinske uprave.

Politični pregled.

Delni odpust rezervistov.

„Militärische Rundschau“ dne 17. t. m. poroča: Danes je bila na poveljstva I XIV kora izdana odredba, ki določa, da se naj odpusti iz aktivne službe vse rezerviste letnikov 1908 in 1909. Rezervni letnik 1908 se nahaja sedaj v aktivni službi samo pri konjenici. Število teh rezervistov, ki bodo sedaj poslani domov znaša 35.000. Nadalje se je odredilo, da se odpuste domov vsi nadomestni rezervisti letnikov 1910 in 1911. Število teh znaša 15.000. V celem bo torej odpuščenih 50.000 rezervistov. Rezervisti, ki službujejo v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, za sedaj še ne bodo odpuščeni.

Dopolnilna deželnozborska volitev v Pulju.

V nedeljo se je vršila v Pulju nadomestna deželnozborska volitev zastopnika tretjega volilnega okraja splošne kurije. Dobili so: italijanski kandidat Karol Devescovi 1031, socialist Lirussi 831, Hrvat dr. Škaljer 330 glasov. Ker nima nobeden kandidatov absolutne večine, se bo vršila prihodnjo nedeljo ožja volitev med italijanskim in socialističnim kandidatom.

Hrvaška politika

dobiva vedno bolj čudno lice. Zdi se, kakor da bi se razni bivši in bodoči bani ne vtegnili zjediniti, kako bi se bolj pritisnili abogo hrvaško ljudstvo. Te razmere kriče v resnici že do neba. V zadnjem času se posebno baron Rauch povzdiguje med banske kandidate, njemu ob strani pa stoje Frankovci. Sedanji voditelj hrvaške vlade dr. Unkelhäusser je vsaj deloma pravičen, a zato ga mažarski magnatje ne morejo trpeti. Rauch bi bil bolj po njihovi volji.

Volitve v prusko zbornico.

Dosedaj je izvoljenih za prusko poslaniško zbornico 354 poslancev. Od teh je 123 konservativcev 42 „Freikonservativcev“, 55 nacionalnih liberalcev. 25 od ljudske stranke, 96 od centra. 4 Poljaki, 2 Danca, 7 socialistnih demokratov (eden več kot doslej). Opraviti je še več ožjih volitev.

Dogodki na Balkanu.

Na Balkanu se ni zadnje dni nič kaj posebnega pripetilo. — Glede sklenitve miru prihajajo najrazličnejša poročila. Nekateri hočejo vedeti, da se bo preliminarne mirovne pogodbe že jutre podpisala, drugi pa trde, da se to ne bode zgodilo tako hitro, ker se baje, posebno Srbiji in Grčiji nič kaj ne mudi tako pogodbo podpisati. — Posebno dolge članke pišejo listi o razlikah, ki so nastale med Bolgarijo in Srbijo. Nekateri opisujejo in ocenjujejo te difference jako pesimistično in prorokujejo celo, da utegnejo že v kratkem času izbruhniti sovražnosti med tema dvema bratskima državama. To so seveda v prvi vrsti nemški listi, ki si kaj takega prav iz srca žele. Drugi pa so mnenja — in tega mnenja smo tudi mi — da se bodo vse te difference mirnim potom poravnale, ne da bi prišlo do kakih bratomornih usodepolnih bojev.

S postopanjem z našimi četami v Skadru niso naši Nemci nič kaj zadovoljni. Dunajska „Reichspost“, ki je vedno hujskala naše državnike, naj z oboroženo silo naskoči Črnogoro ter zapode Črnogorce in Skadru, sedaj, ko so se Črnogorci sami umaknili, bridko toži, kako se v Skadru naše čete zapostavljajo in kako se vedno in povsod daje prednost italijanskim častnikom in italijanskim četam, s katerimi je ravno ta „Reichspost“ poprej tako nesramno kotetirala. Ta list pravi, da so se odkazala italijanskim četam stanovanja na naliških kraih mesta Skadra, dočim so

potisnili naše vojake v najzanemarnjejši oddel mesta, kjer razsajajo celo črne koze. Italijanskim častnikom da se odkazujejo najodličnejša mesta, dočim se naši častniki prezirajo. Nestrpni Nemci, ki so jo v vseh balkanskih zadevah tako grdo zavozili, doživeli bodo še marsikako razočaranje.

Vesti o Esad paši.

V Draču je razširjena vest, da se je Esad paša odločil sestaviti provizorično vlado. Po poročilih, ki so došla na Dunaj, je prišlo med njim in dosedanjjo provizorično vlado do nesporazumljenj. V neki seji albanskih veljakov je baje stavil predlog, naj se njega imenuje za poveljnika nove vlade. Ta predlog so pa odklonili, ker Esad paši ne zaupajo, nekateri pa so mu nevoščljivi, ker razpolaga sedaj s tako silo. Esad paša ima vsled tega namen samega sebe proglasiti za poveljnika vseh albanskih čet. — Dosedaj ni bilo v Albaniji še nikakega konflikta, ki bi zahteval, da bi morale poseči vmes Avstrija in Italija.

Albanski statut.

Vesti, ki so krožile po raznih listih o albanskem statutu, so brez vsake podlage. Albanski statut sedaj proučujejo udeleženci mednarodne poslaniške konference v Londonu in se njihova posvetovanja drže tajno.

Darovi.

Za »Šolski Dom«

so plačali predsedništvu:

Marica Lokarjeva iz Gorice in dr. Jušt Bačar o priliki svoje poroke darovala 50 K; Franc Leban, vladni svetnik v Gorici 25 K; Anton Kutin, vadnični učitelj in voditelj v Tominu, na račun ustanovnine 1. obrok 20 K; dr. Franc Kos, šolski svetnik 5 K 50 h; dr. A. Gregorčič v Gorici 20 K.

Mesečnino za april so plačali gg.: Viktor Bežek, ravnatelj 5 K; Fran Bitežnik, vodja 2 K; Leopold Bolko, veleposestnik 10 K; dr. Ivan Bratina, knjižničar 1 K; Anton Breščak, trgovec 2 K; Karol Cigoj, deželni uradnik 3 K; Jakob Čebular, profesor 2 K; dr. Ivan Eržen, zdravnik 2 K; Anton Fon, trgovec 2 K; Josip Fon, državni poslanec 10 K; Anton Fras, šolski svetnik 5 K; Anton Gvaiz, profesor 2 K; Hedžet in Koritnik, trgovec 2 K; Teodor Hribar, trgovec 6 K; Andrej Ipavec, profesor 3 K; Ivan Kalin, deželni uradnik 2 K; Milton Klavžar, živinorejski nadzornik 2 K; dr. Ignac Kobal, stolni vikar 2 K; Jernej Kopač, svečar 2 K; Ivan Košnik, profesor 2 K; dr. Josip Ličan, profesor bogoslovja 1 K; dr. Peter Medvešek, odvetnik 2 K; Ivan Mercina, vadnični učitelj 3 K; Gustav Novak, šolski svetnik 2 K; dr. Ivan Novak, odvetnik 3 K; dr. Karol Ozvald, profesor 1 K; dr. Anton Papež, profesor 2 K; dr. Fran Pavletič, odvetnik 6 K; dr. Josip Pavlin, okr. šolski nadzornik 3 K; Franc Plohl, šolski svetnik 3 K; Svetoslav Premrou, vodja 2 K; Tomaž Sedlaček, upravitelj 1 K; Ferdinand Šiligoj, denarničar 1 K; Fran Setničar, kancelist 2 K; Anton Šantel, šolski svetnik 5 K; Andrej Tabaj, katehet 2 K; Ivan Tabaj, profesor 2 K; Adolf Urbančič, mesar 1 K; Olga Zajec, trgovka 2 K.

Dalje so plačale gospe in gne: Štefanija Havel, učiteljica 40 vin.; Antonija Hrovatin, nadučiteljica 2 K; Marija Kopač, svečarjeva 5 K; Milena Papež, profesorjeva 1 K; Berta Pavletič, odvetnikova 2 K; Avgušta Šantel, š. svetnika 1 K.

Srčna hvala vsem blagim dobrotnikom!

Domače in razne vesti.

Smrtna kosa. Včeraj je umrl v Gorici višji deželnosodni svetnik v p. g. Jožef Gorjup.

Umrl je te dni v Gorici dobro znani zobozdravnik dr. Schorl.

črepinjo in kmalu nato umrl, poročnik je le lahko poškodovan. Baje je prišlo stotniku v aparatu slabo, drugi pa trde, da je poročnik skočil prezgodaj s svojega sedeža, na kar je aparat izgubil ravnotežje in se zvrnil.

Velika mednarodna razstava na Dunaju leta 1915. Nižjeavstrijsko obrtno društvo namerava leta 1915, v proslavo svoje 75 letnice v zvezi z avstro-ogrsko kolonialno družbo, ki bo istodobno praznovala 20 letnico svojega obstanka, na Dunaju prirediti veliko mednarodno razstavo. Na razstavi se pod vodstvom kolonialne družbe priredi oddelek za kolonialne izseljence in pomorski promet.

Internacionalna znamenja avtomobilov so: Za Nemčijo D, Bulgarijo BG, Špansko E, Francijo F, Angleško G. B., Ogrsko H, Italijo I, Monaco M. C. in Rusijo R. Ako prestopijo avtomobili iz teh držav avstrijsko mejo, se jim odkaže razun gori omenjenih črk še črko Z v rdeči barvi in pa številko, katero določi po določenem redu carinski urad, pri katerem je avtomobil prestopil avstrijsko mejo. Za promet avtomobilov, katerih posestniki bivajo v Avstriji, so določena sledeča znamenja za: dunajski policijski rajon A, Nižje-Avstrijsko B, Gor. Avstrijsko C, Solnograško D, Tirolsko E, Koroško F, Štajersko H, Kranjsko J, Primorsko K, Dalmacijo M, Prago (policijski rajon) N, Češko O, Moravsko P., Šlezijo R, Galicijo S, Bukovino T, Predarlško W.

Bojkot na Balkanu. „Našinec“ poroča: Belgrajski zastopnik neke ostravske veletrgovine je sporočil svoji firmi, naj z ozirom na splošno neprijazno protiaustrijsko razpoloženje v srbskih trgovskih krogih ne pošilja več blaga v Srbijo, ker bi ne dobilo nobenih odjemalcev. Srbske grožnje niso prazno kričanje, ampak prihajajo iz smrtno žaljene srbske duše. Pri tem je belgrajski zastopnik opozoril svojo firmo, da ni samo nič novih naročil, ampak da se celo še prejšnja naročila preklicujejo. To poročilo je ostravske tovarnarje kar potrla.

Čedne kupčije ogrske vlade. „Pesti Napló“ poroča, da je honvedsko ministristvo kupilo posestva grofov Vladimira in Nikolaja Zichyja za 4.090.000 kron, da tam zgradi vojaško strelišče. Lastnika pa sta dobila samo 2.090.000 kron, dočim je dobila volilna blagajnica narodne delavne stranke dva milijona kron.

Povodnji na Francoskem. Iz Pariza se poroča, da so nastale na južnem francoskem velike povodnji, ki so zahtevale več človeških žrtev.

Drobfinice.

Radi trgovanja s sužnji je bil kaznovan znani svetovni boksar zamo-rec Johnson. Obsodilo ga je sodišče v Chicago in mu pritislilo najvišjo mogočo kazen t. j. 5 let.

Novo zdravilo proti raku so baje iznašli trije nemški profesorji. To novo zdravilo se imenuje mezo-torium in ozdravi tudi najhujšega raka v štirih tednih. Ali bo to ozdravljenje tudi stalno ali samo začasno, se še ne ve. Nadaljnji poskusi bodo dognali, kaj je s tem novim sredstvom.

Slovanski prostovoljci v balkanski vojski. Vseh slovanskih prostovoljcev je bilo v balkanski vojski 3736. Vrnilo se jih je dosedaj 600. Padlo jih je 1400, 700 jih leži še v raznih bolnišnicah.

Proti jetiki deluje posebno nemška vlada. Iz tozadevnih poročil je razvidno, da imajo na Nemškem 147 zdravilišč za jetične, v katerih je bilo l. 1912 čez 60.000 bolnikov. Potem je še posebej za otroke prirejenih 103 zdravilišč in 22 zdravilišč za kostno in sklepno jetiko. Za manj bolno mladino obstojajo takozvane „šole v gozdu“ in gozdna zdravilišča in 42 opazovalnic. Iz teh podatkov vidimo, da je humanitarno delo storilo dosti proti tej hudi morilki človeškega rodu.

Gospodarsko.

Čebeloreja na Češkem. Za leto 1912 izkazuje čebeloreja na Češkem sledeče podatke. Prezimilo je dobro 196.883 panjev, nekoliko manj kot l. 1911. Dali so medu skupno 9154 kvintalov in voska 447 kvintalov. Med se je prodajal povprečno kg 2.44 K, vosek pa 3.55 K. V zadnjem času je čebeloreja na Češkem radi mokrote in velikega deževja več let trpela, a iz poročila se da posneti upanje, da se bo počasi obrnilo na boljše, ker je zanimanje za čebelarstvo med češkim ljudstvom precej veliko.

Železna industrija v zadnjem času nima pravega trga. Kupčija je padla za 25-33%, pri železnih ploščah pa skoro za polovico. Edino, kar ima res še dober obstanek v železni trgovini, so železniške tračnice. Vse večje tovarne, posebno pa češke, delajo le po 5 dni na teden in izdeluje se okoli eno četrtino blaga manj kot prej, ker ni nikoder nobene kupčije.

Zakaj peša ovčjereja na Bovškem?

(Dalje.)

Pešanje ovčjereje je z ozirom na opisane razmere naravna in neizogibna posledica prepovedi koza. Vsled tega pa umira naše planšarstvo in prebivalstvo, ki je imelo poprej v njem največjo podporo, se pogreza v čedalje večjo revščino. Naj se po novi postavi, ki ima letos stopiti v veljavo, zboljšajo naše planine, kolikor se hočejo, brez koza se ne ožive nikdar več. Koza je planinska žival, tako rekoč stvarjena za naše kraje; naše planine brez koza ne izgube samo vse poezije, ampak izgubé sploh svojo pravo vrednost. Na Bovškem ni bilo nikdar pravega blagostanja; a nekaj, ko so bile še koze, se je živelo, če ne dobro, pa skromno in zdravo. Obdelane zemlje je veliko premalo v primeri s številom prebivalcev. Zemlja je v obče plitva in rodi dobro samo o prav ugodni menjavi toplote in mokrote; toda tudi v najugodnejših slučajih ne morejo pridelki peživiti družin najboljših kmetov čez jesen in zimo. A mnogo družin je in sicer največ takih, ki ne pridelajo niti v najboljši letini za dva meseca živeža. Travniki so na videz lepi, dajejo izborna seno, pa bore malo. Zato je o košnji skrbno pospravljajo in povezujejo v rjuhe, da se jim po cesti ne raztresa z voza. Za govedorejo v obširni meri se prideluje premalo krme in ni primernih, varno pristopnih planin; ovčjereja pa se, kakor rečeno, ne izplača brez koza, in ker so te, ki so bile nekaj največje dobrotne ubožnemu ljudstvu, prognane z naših planin, postale so gospodarske razmere neznosne in gonijo vse delavne moči, moške in ženske, od doma s trebuhom za kruhom.

Kako resnična je ta trditev, pričajo nam naslednji uradno potrjeni podatki: Ložka županija, obsegajoča davčni ohlčini Log in Strmec, šteje skupaj 92 družin, v katerih je 273 nad štirinajstletnih članov moškega spola. Od teh jih je 98 skoro stalno vposlenih v rabeljskih rudnikih, 44 jih dela na Nemškem, večinoma v westfalenskih rudnikih, 30 se jih je že stalno naselilo v Westfalnu, prevzemši tam nemško državljanstvo, 17 se jih je izselilo v Ameriko in 4 krošnjarijo po naši državi.

Skoro vse delazmožno moštvo je zunaj; doma ostajajo samo stari možje in pohabljeni mladenči, sploh taki, ki ne morejo po svetu. Ženske, kar je krepkih, zdravih deklet, hodijo pa služiti v mesta, večinoma v — Trst. — Rudarsko življenje je težavno, nevarno, nezdravo; — redki so rudarji, ki ustrajajo dolgo v rudarskem delu; velika večina onih, ki se ne ponesrečijo v rudnikih, obnemore pred časom in hira potem in si pomaga, kakor si more, dokler ne zapade prerani smrti. In kar je najhuje je to, da se prav mnogo onih moških

in žensk, ki zapuščajo dom, ker jim v sedanjih razmerah ni mogoče doma živeti, med svetom pohabijo telesno in duševno, da imajo potem domače družine in mnogokrat tudi občine svoj velik križ s takimi pohabljenici.

Koza, pravijo, je sovražnica gozdov, zato brez pardona proč z njo!

Res je, da so gozdi potrebni; da so ljudstvu velika, neprecenljiva dobrota in da jih je treba torej pravilno oskrbovati in skrbno varovati. Res je tudi, da koza rada ogrize omladje, zlasti jelovo in da lahko zelo škoduje mladim gozdnim nasadom. To pa ni res, da je goličave na naših gorah zakrivil pohlepen kozji zob. Kjer so bili nekaj gozdovi in jih danes ni več, tam je pela neusmiljena sekira, najeta po lakomni grabežljivosti lesnih špekulantov — v dobi, ko še ni bil v veljavi gozdni zakon in pozneje tudi še po nemarnosti in morda brezvestni samopridnosti v varstvo gozdov postavljenih vladnih organov. Da, nespametno, brezvestno gospodarstvo je pokončalo mnogo gozdov, a koze niso pokončale nobenega. Delež krivde, ki ga nosijo one na tem pokončevanju, je tako neznaten, da uboga žival res ne zasluži tako krutega preganjanja. (Konec prih.)

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v GORICI

ulica della Croce šte. 6.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec

v Podgori

na voglu železniškega mosta

(na cesti, ki pelje proti Gradiški)

o o o

Trguje tudi z opeko vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 33 od 3—12 metrov dolge in 33 od 3—12 colov debele.

JOSIP BONANNI

naslednik T. Slabanja

srebrar in zlatar v Gorici ulica Morelli 12

odlikovan z zlato svetinjo

se priporoča vsem č. cerkvenim oskrbništvom za vsakovrstna izgotovila cerkvenega orodja. Plačuje se tudi na obroke. Konkurenca v cenah izključena. Cenike gratis franko na dom.

NAZNANILO.

Dr. Jušt Bačar

uljudno naznanja sl. občinstvu, da je otvoril svoj

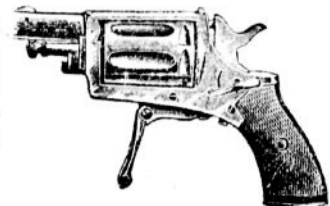
ZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

v GORICI, ulica Treh kraljev št. 9

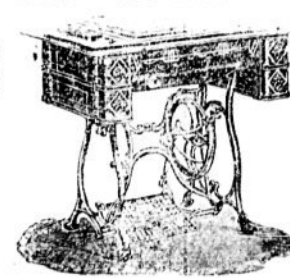
Ordinira od 10. do 11. in od 2. do 3.

Kupujte samo dvokolesa „AL TENA“, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in najboljši bodisi za navadno rabo ali za dirkev

Šivalni stroji Original „Victoria“ so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznic in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.

Prvo primorsko avtorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje.

Alojzij Tavčar

v Dutovljah okraj Sežana

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenitve za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela

Cene zmerne.